

Maatschappelijke participatie en burgerschap

Context

De actieve politieke, economische, sociaal-culturele en maatschappelijke participatie van burgers aan de samenleving is een pertinent thema voor het Gewest. Werkloosheid beperkt de economische participatie, de lagere betrokkenheid van Brusselse jongvolwassenen en volwassenen aan sportieve, recreatieve, artistiek/culturele activiteiten (in vergelijking met andere Belgische entiteiten) de sociaal-culturele en maatschappelijke participatie. Uitgesproken sociaal-ruimtelijke ongelijkheden in participatie komen daarenboven tot uiting onder invloed van segregatie tussen gemeenten. Ook een onvrede bij burgers over hun sociale contacten, een onvrede die hoger is voor lagere inkomensgroepen, fnuikt integratief en participatief samenleven. Het versterken van participatie is bijgevolg een belangrijke uitdaging voor een gezonde stedelijke dynamiek.

Collectieve activiteiten creëren vertrouwen tussen mensen, versterken sociale normen en fungeren als een belangrijke hulpbron die onder meer het psychosociaal en fysisch welbevinden bevordert. Een levendig economisch, sociaal en cultureel weefsel, ondersteund door een sterk vertegenwoordigd verenigingsleven en maatschappelijk middenveld, is hierbij een facilitator die solidariteit binnen en tussen sociale groepen (sociale gelijkheid) bevordert, die mensen bij hun identiteitsvorming helpt, die leidt tot integratie en, algemener, democratisch burgerschap bevordert.

De sociaaleconomische uitdagingen en sociale geografie van participatie kunnen niet los worden gezien van de intense (historische en actuele) migratiedynamiek in Brusselse gemeenten, welke specifieke uitdagingen en opportuniteiten met zich mee brengt voor participatie en burgerschap. Tegelijk wordt de basis voor participatie en burgerschap gelegd bij jongeren. De Gewestelijke bevolking werd de laatste tien jaar jonger in vergelijking met andere entiteiten. Deze jonge bevolking biedt een potentiële hefboom ter bevordering van participatie. Nieuwe vormen van communicatie en sociale organisatie leggen daarbij een basis voor het herdefiniëren van de maatschappelijke implicatie. De effecten van deze evolutie op een actieve participatie aan het publieke en civiele leven en de implicaties hiervan voor publieke besluitvormingsprocessen in het gewest, inclusief de differentiatie van effecten tussen (precaire) sociale groepen en de rol van jongeren, blijven onontgonnen terrein.

Kader

Dit onderzoeksthema richt zich op het verbreden in van inzichten in hoe het menselijk en cultureel kapitaal van burgers met diverse culturele en sociale achtergronden maatschappelijk kan worden gevaloriseerd, ter bevordering van participatie, solidariteit en interactie binnen en tussen sociale groepen. De grote groep van jongeren verdient bijkomende aandacht. Een mogelijke invalshoek is het begrijpen van hoe enerzijds innovaties (technologisch en niet-technologisch) samenlevingsparticipatie, en de dialoog met overheden en de civil-sociëty kunnen vergroten, of anderzijds hoe het actief betrokken zijn bij innovatie leidt tot participatie in sociale verandering. De vraag rijst hierbij wat de sociale gradient is van innovatietrajecten en innovatietalent en welke soorten innovatie een belangrijke hefboom kunnen betekenen. Breder gekaderd kunnen onderzoeksprojecten binnen dit thema ook ingaan op hoe burgers, vooral jongeren, rekening met hun grote diversiteit, op een

innovatieve manier kunnen worden aangemoedigd worden tot samenlevingsparticipatie, en/of hoe ze beter betrokken kunnen worden bij besluitvormingsprocessen en maatschappelijke beslissingen die leiden tot sociale verandering en innovatie.